

Klasse	Stofnamen	Posologie	Dosis aan te passen aan nierfunctie?	Innametijdstip	Vergeten dosis	Relevantste bijwerkingen **	Risico hypo ***	Invoel op gewicht	
<p>Metformine</p> <p>↓ glycogenolyse ↓ gluconeogenese (= ↓ hepatische glucose output)</p> <p>↓ insulineresistentie (= ↑ glucose uptake door weefsels)</p> <p>↓ remming absorptie glucose in de darmen</p>	metformine	1 à 3 g /d in 2 à 3 doses	Ja	tijdens of na de maaltijd	Vergeten dosis innemen bij de volgende maaltijd tenzij het dan tijd is voor een volgende dosis, sla de vergeten dosis dan over.	Gastro-intestinale last zoals buikpijn en diarree (frequent), vooral bij opstarten therapie. Klachten zijn beperkt wanneer dosis traag opgetitreerd wordt en bij inname met maaltijd.	-	↓ of =	
<p>Hypoglycemiërende sulfamiden</p> <p>= Sulfonylureum-derivaten (SUD)</p> <p>↑ insulinesecretie</p>	kortwerkend	gliquidon	15 à 45 mg (max. 90 mg) /d in 1 à 3 giften	Nee	20-30 min voor de maaltijd om vroegtijdige insulinesecretie te verbeteren en de postprandiale hyperglycemie te beperken. geen maaltijd = geen dosis!	Hypoglycemie, vooral bij ouderen en lange werkingsduur en vnl. met glibenclamide. Gastro-intestinale last	+	↑	
		langwerkend	gliclazide	30 à 120 mg /d in 1 gift 's morgens	Ja				Kan ook buiten de maaltijd, maar geen maaltijden overslaan in de loop van de dag (risico hypo)
			glibenclamide	5 à 10 mg /d in 1 gift 's morgens max. 15 mg /d in 2 giften	Ja				
<p>Gliniden</p> <p>↑ insulinesecretie</p>	repaglinide	glimepiride	1 à 4 mg (max. 6 mg) /d in 1 gift 's morgens	Ja	vlak voor of tot 30 min voor maaltijd geen maaltijd = geen dosis!	Hypoglycemie Gastro-intestinale last	+	↑	
			0,5 à 4 mg voor elke maaltijd	Nee					

Klasse	Stofnamen	Posologie	Dosis aan te passen aan nierfunctie?	Innametijdstip	Vergeten dosis	Relevantste bijwerkingen **	Risico hypo ***	Invloed op gewicht	
↓ insulineresistentie ↓ glucoseproductie in de lever	Glitazonen	pioglitazon	15 à 30 mg /d in 1 gift	Nee	Mag bij of buiten de maaltijden, op elk moment van de dag. Maar elke dag op zelfde tijdstip.	Nog >8u tot volgende dosis: vergeten dosis alsnog innemen van zodra men het zich herinnert. ≤8u tot volgende dosis: vergeten dosis overslaan en volgende dosis op het gebruikelijke tijdstip innemen.	Water- en zoutretentie, met mogelijk uitlokken of verergeren hartfalen Gastro-intestinale last	-	↑
	↓ DPP-4 activiteit Hierdoor ↑ concentraties endogene incretines (GLP-1 & GIP) Hierdoor: • vertraging maaglediging • ↓ glucagonconcentratie en ↑ glucose-afhankelijke insulinesecretie	Gliptinen (DPP-4-inhibitoren)	alogliptine	25 mg /d in 1 gift	Ja	Mag bij of buiten de maaltijden, op elk moment van de dag. Maar elke dag op zelfde tijdstip.	Nog >8u voor eenmaal daagse inname en >4u voor tweemaal daagse inname tot volgende dosis: vergeten dosis alsnog innemen van zodra men het zich herinnert. ≤8u voor eenmaal daagse inname en ≤4u voor tweemaal daagse inname tot volgende dosis: vergeten dosis overslaan en volgende dosis op het gebruikelijke tijdstip innemen.	Gastro-intestinale last Hoofdpijn, duizeligheid, gewrichtspijn	-
linagliptine		5 mg /d in 1 gift	Nee						
saxagliptine		5 mg /d in 1 gift	Ja						
sitagliptine		100 mg /d in 1 gift	Ja						
vildagliptine		100 mg /d in 2 giften	Ja						

Mimeert effect GLP-1

Hierdoor:

- vertraging maaglediging
- ↓ glucagonconcentratie en ↑ glucose-afhankelijke insulinesecretie

Klasse	Stofnamen	Posologie	Dosis aan te passen aan nierfunctie?	innametijdstip	Vergeten dosis	Relevantste bijwerkingen **	Risico hypo ***	Invloed op gewicht
GLP-1-analogen (Incretinemimetica)	dulaglutide	0,75 à 1,5 mg /week in 1 SC injectie	Nee	Mag bij of buiten de maaltijden, op elk moment van de dag. Maar steeds op zelfde dag van de week.	Verschillend per product: zie www.apotheek.nl of SKP	Gastro-intestinale last, vooral in het begin van de behandeling Reacties thv injectieplaats (vnl bij wekelijkse toediening)	-	↓
	exenatide	2 mg /week in 1 SC injectie	Nee	Mag bij of buiten de maaltijden, op elk moment van de dag. Maar steeds op zelfde dag van de week.				
	liraglutide	0,6 à 1,8 mg /d in 1 SC injectie	Nee	Mag bij of buiten de maaltijden, op elk moment van de dag. Maar elke dag op zelfde tijdstip.				
	lixisenatide	10 à 20 µg /d in 1 SC injectie	Nee	Binnen het uur voor een maaltijd Niet na het eten!				
	semaglutide	Injecteerbare vorm: <ul style="list-style-type: none"> • Start: 0.25 mg /week in 1 SC injectie • Na 4 weken: 0.5 mg /week in 1 SC injectie • Indien nodig na 4 w: 1 mg /week in 1 SC injectie 	Nee	Mag bij of buiten de maaltijden, op elk moment van de dag. Maar steeds op zelfde dag van de week.				
		Orale vorm: <ul style="list-style-type: none"> • 7 mg tot max. 14 mg /d in 1 gift 	Nee	Inname op lege maag, ongeacht het tijdstip van de dag. Tabletten niet breken, pletten of kauwen. Na inname minstens 30' wachten met eten, drinken of inname andere orale geneesmiddelen.				

Klasse	Stofnamen	Posologie	Dosis aan te passen aan nierfunctie?	innametijdstip	Vergeten dosis	Relevante bijwerkingen **	Risico hypo ***	Invloed op gewicht
Gliflozinen (SGLT-2-inhibitoren) Remming SGLT-2 (=natrium/glucose-cotransporter in nieren) Hierdoor ↓ terugresorptie glucose thv nieren Hierdoor ↑ glucosurie	canagliflozine	100 à 300 mg /d in 1 gift	Ja	Bij voorkeur voor/bij eerste maaltijd van de dag.	Nog >12u tot volgende dosis: vergeten dosis alsnog innemen van zodra men het zich herinnert. ≤12u tot volgende dosis: vergeten dosis overslaan en volgende dosis op het gebruikelijke tijdstip innemen.	Infecties van de geslachtsorganen Infecties van de blaas of de urinewegen Polyurie Symptomen van volumedepletie bij ouderen	-	↓
	dapagliflozine	10 mg /d in 1 gift	Nee	Mag bij of buiten de maaltijden, op elk moment van de dag. Maar elke dag op zelfde tijdstip.				
	empagliflozine	10 à 25 mg /d in 1 gift	Ja					

Alcoholgebruik	Matig alcoholgebruik kan: max. 1 eenheid (voor vrouwen) à 2 eenheden (voor mannen) per dag en dit niet elke dag. Alcohol heeft een bloedsuikerverlagende werking, met hierdoor risico op hypo (die tot enkele uren na de alcoholinname kan optreden). Alcohol wordt daarom best met de maaltijd ingenomen. Voor patiënten op calorierestrictie: alcohol = calorierijk!
-----------------------	--

* Lactaatacidose: zeldzaam maar mogelijk fataal; treedt vooral op bij hoge doses, bij ouderen en in geval van nierinsufficiëntie. De incidentie van lactaatacidose bij diabetici is gering (0,03 gevallen/1.000 patiënten/jaar) en blijkt niet te verschillen tussen diabetes type 2-patiënten die wel en diabetes type 2-patiënten die geen metformine nemen. Symptomen zijn weinig specifiek: nausea, abdominale pijn, braken, lethargie, hypothermie, kortademigheid.

** Enkel de belangrijkste bijwerkingen uitgezonderd hypoglycemie en invloed op gewicht. Zie hiervoor 'Risico op hypo' en 'Invloed op gewicht'.

*** Symptomen hypoglycemie: tremor, hartkloppingen, zweten (eerste tekenen); troebel zicht, concentratiestoornissen, hoofdpijn, duizeligheid, slecht humeur of agressie (latere tekenen); bij verder dalende bloedsuiker: bewusteloosheid. Aanpak hypoglycemie indien patiënt bij bewustzijn: Eerst ± 15g snelle suikers (= 150ml Koolhydraatrijke drank: frisdrank (geen light/zero!) of 5 à 6 glucosetabletten (druivensuiker). 10 min wachten en vervolgens bloedglucose bepalen, indien nog onder 60 – 70 mg/dL nogmaals 15g snelle suikers toedienen Daarna trage suikers (bv. boterham met zoet beleg)